fryslânkiest

Bilkerts: de Urkers van Friesland

In het Bildt kunnen de verkiezingen uitdraaien op een verkapt referendum. Tegenstanders van de fusie met de gemeenten Menameradiel en Franekeradeel kunnen zich nu nog kenbaar maken.

MARIA DEL GROSSO

Afrekendag, noemt Aldert Cuperus uit Sint Annaparochie het, als hij het over 19 maart heeft. En dan bedoelt hij afrekenen met de partijen die tijdens de verkiezingen van 2010 nog voor een zelfstandige gemeente gingen, zij het in het samenwerkingsverband Middelsee. Anno 2014 is van die roep om zelfstandigheid niets meer over. Alleen de kleine partij Frije Bilkerts houdt eraan vast.

Cuperus, vorig jaar nog koninklijk onderscheiden vanwege zijn inzet voor de Bildtse geschiedenis, taal en cultuur, voelt zich 100 procent Fries, maar 150 procent Bilkert. Wat dat laatste precies is? „Dat is niet in woorden út te drukken. 't Is 'n gefoel. Bilkerts binne aigensinnige mînsen. Wy sêge de dingen soa't se binne. D'r wort ok wel said dat wy haar op 'e tannen hewwe."

Historisch gezien is de bevolking van het Bildt altijd een aparte groep geweest, stelt Cuperus. Al sinds het gebied in 1505 werd bedijkt. Dat gebeurde door Noord-Hollanders, Brabanders, Zeeuwen en Friezen. De mengtaal die toen onderling werd ontwikkeld, werd de Bildtse taal. Cuperus ziet grote overeenkomsten met Urk. „Dêr weune ok mînsen met 'n aigen aard. Gyneen sil d'r over prakkesere om de gemeente Urk te fuseren met de gemeente Noordoastpolder." In de discussie die voorafging aan de vorming van de nieuwe gemeente Westergo zijn de Bilkerts volgens Cuperus weinig aan het woord geweest. Er waren wel 'meedenkavonden' maar die gingen niet over de keus voor of tegen fuseren, maar over de weg naar een fusie.

Aldert Cuperus in de rechtlijnige verkaveling van het Bildt in de buurt van Zwarte Haan. FOTO CATRINUS VAN DER VEEN

De Bildtse Post had toen al uitgezocht dat 72 procent tegen herindeling is. „Dêr is niet na lústerd." In Harlingen wel. Daar werd afgezien van deelname aan Westergo, vergelijkt Cuperus. Dat de partijen nu schermen met slogans als 'Grenzen verleggen', 'Foor behoud fan Bildtse taal en kultuur' en "n wiidse blik, 'n nij perspektyf' noemt Cuperus „minachting fan de kiezers."

De grote meerderheid in de raad (CDA, Werkgroep het Bildt, VVD en PvdA) redeneert dat herindeling onontkoombaar is. Het Bildt is te klein om alle taken die op een gemeente afkomen zelfstandig te blijven doen. Dan zouden er vele samenwerkingsverbanden ontstaan en is de gemeente nog geen baas in eigen huis. De inwoners zijn volgens deze partijen beter uit met een fusie.

„Mar ik snap wol wat de Bilkerts fiele", zegt lijsttrekker Nel Haarsma van het CDA, tevens wethouder. Daar hebben de partijen wat mee gedaan. Voor de herindeling moet er een grote koepelorganisatie staan, waarin alle instellingen op het gebied van Bildtse taal en cultuur samengaan.

Een nieuw Bildts cultuurinstituut. Vergeet niet, zegt zij, dat cultuur voor een groot deel bepaald wordt door de eigen verenigingen, de koren en korpsen. Die blijven gewoon bestaan. Juist die 'Urker' mentaliteit kan de Bilkerts van pas komen, redeneert Haarsma. „Wy binne mâns genôch om foar ússels op te kommen. Us kultuer falt en stiet mei de ynwenners sels."

Overstap om herindeling

Eén politicus op het Bildt heeft consequenties getrokken uit de gang van zaken rond de gemeentelijke herindeling. Frans van der Mossel uit Vrouwenparochie, van 1998 tot 2012 gemeenteraadslid voor Werkgroep het Bildt, staat nu derde op de kieslijst van de Frije Bilkerts. Hij keerde de Werkgroep de rug toe omdat deze partij voor herindeling is en voegde zich bij de Frije Bilkerts, die de gemeente zelfstandig voort wil zetten. Zijn grootste bezwaar is dat de burgers zich nooit hebben kunnen uitspreken over de kwestie. De Frije Bilkerts pleit voor een referendum.

Alle huidige partijen uit de raad doen weer mee aan de verkiezingen. Er zijn op het gemeentehuis geen nieuwe lijsten ingediend. De zetelverdeling is nu als volgt: PvdA 3, CDA 4, VVD 2, Werkgroep het Bildt 4, Frije Bilkerts 2.

Maandag 17 maart is er een groot verkiezingsdebat in MFC Ons Huis in Sint Annaparochie